



Tremtinys

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SĄJUNGOS SAVAITRAŠTIS

2008 m. spalio 24 d.

Eina nuo 1988 m.
spalio 28 d.

Nr. 40 (822)

Šiltas ir saulėtas spalio penktosios rytas. Mes, buvę tremtiniai, politiniai kaliniai, kaip ir prieš dvidešimt metų, skubėjome į mažus Parapijos namus, kuriuose įsikūrės LPKTS Kuršėnų filialas.

Prisimenu, prieš dvidešimt metų mūsų buvo tiek daug, kad netilpome Kultūros centro salėje. Tada vyko bendras su Sajūdžiu steigiamasis susirinkimas. Šio susirinkimo metu buvo įkurtas Kuršėnų tremtiniai klubas. Džiaugsmui nebuvo ribų. Taip laukta, nelaissvėje širdyje išnešiota, išsvajota Lietuva pagaliau laisva. Šiandien mūsų gretos labai išretėjo, bet džiaugiamės, kad mus pakeičia vaikai ir vakaicių.

Kuršėnų Šv. Jono Krikštytojo bažnyčioje buvo aukoja mos šv. Mišios už negrižiusius, per dvidešimt metų išėjusius Amžinybėn buvusius tremtiniaus, politinius kalinius. Meldėmės už laisvą Lietuvą, giedojome „Lietuva brangi“. Kuršėnų bažnyčios klebonas E. Zeidotas padėkojo buvusiems tremtiniam ir politiniams kaliniams už aktyvų dalyvavimą bažnyti nuose renginiuose, giedojimą šv. Mišių metu.

Nuvežta gėlių į Pavenčių ir Kuršėnų geležinkelio stotis, iš kurių gyvuliniais vagonais bu-



LPKTS Kuršėnų filialas didžiuojasi turėdamas puikų chorą „Tremties varpai“

vo vežami žmonės į nežinią. Gėlių padėta ir prie partizanų bei tremtiniai paminklų.

Po pamaldų žmonės gausiai rinkosi į Kultūros centrą. Cia buvo atidaryta fotografijos paroda „Tremtinė motina“. Parodos atidarymo dalyviams koncertavo Kuršėnų buvusių politinių kalinių ir tremtinų mišrus choras „Tremties varpai“, vadovaujamas Jovitos Bražukienės.

20-mečio minėjime prisiminimais ir mintimis apie šalies dabartį bei ateitį dalijosi Petras Musteikis, Kazys Alminas. Sveikinimo žodį tarė Šiaulių rajono meras Algimantas Gaubas. Pirmasis Šiaulių rajono Sajūdžio pirmininkas Arvydas Versecas papasakojo, kaip buvo įkurtas Sajūdis Kuršėnuose, kas nuveikta pačiais pirmaisiais metais.

Lietuvos politinių kalinių ir

tremtiniai sąjungos Kuršėnų filialo pirmininkė Aniceta Grikšienė apgailestavo, kad per dvidešimt metų beveik pusė filialo narių išėjo Anapilin. Pasidžiaugė aktyviai įvairiuose renginiuose koncertuojančiu chorū „Tremties varpai“ ir nuveiktais darbais. Pirmininkė kvietė visus susitelkti vienybei, su vilčimi žvelgti į ateitį.

Aktyviausiems LPKTS Kuršėnų filialo nariams Pet-

ras Musteikis ir Juozas Stanėnas įteikė LPKTS padėkas už istorinės atminties išsaugojimą, ryšio tarp kartų stiprinimą, nuoširdų ir pasiaukojamą darbą. Taip pat buvo įteikti LPKTS žymenys „Už nuopelnus Lietuvai“.

LR Seimo narė Rasa Juknevičienė ir Arvydas Versecas apdovanojo gausų būrių buvusių ir esamų bendraminčių Sajūdžio padėkomis už pasiaukojimą ir darbą atkuriant ir puoselėjant Lietuvos nepriklausomybę.

Šiaulių rajono Sajūdžio pirmininkas Alfredas Jonuška padėkojo renginio organizatoriams, svečiams, rajono vadovams, kultūros darbuotojams ir visiems susirinkusiems už puikią progą pabūti kartu, pabendrauti, prisiminti istorinius Kuršėnų rajono Sajūdžio ir Lietuvos politinių kalinių ir tremtiniai sąjungos nuveiktus darbus. A. Jonuška ragino žmones būti aktyvius, sukauptas istorines žinias pasakoti ir skleisti aplinkiniams ir jaunimui.

Jubiliejinio renginio dalyviamas koncertavo Šiaulių rajono kultūros darbuotojų ansamblis „Kolegos“, Kultūros centro Drąsučių filialo kapela „Ringuva“.

Eugenija DRAGŪNIENĖ

Dr. Povilas JAKUCIONIS

Rekviem Lietuvos kariuomenei

Rugsėjo 15 d. krašto apsaugos ministras Juozas Olekas pasiraše įsakymą, kuriuo stabdomas šaukimas į privačią kariuomenę pradinė karos tarnybą. Tai reiškia, kad visiškai atsisakoma šauktinių kariuomenės, kuri iki šiole buvo patikimas profesionalios tarnybos kariuomenės rezervo ir savanorių pajėgų kadrų komplektavimo šaltinis. J. Olekas tvirtino, kad šiuo metu priėmimas į profesinę karos tarnybą vyksta sėkmėmingai. Tačiau kaip seksis atitejye – niekas negali nuspėti. Juolabiau kad daugelis Vakarų Europos valstybių susiduria su sunkumais verbuoju jaunuolius į profesinę tarnybą, kariuomenė sensta. Dėl to, manau, pateisintinas yra įspėjantis, gal ir šokiruojantis šio straipsnio pavadinimas – „rekviem“. Seimas neseniai priėmė nutarimą, numatantį ženklu ka-

riuomenės rezervo ir savanorių pajėgų sumažinimą. Ateityje tik generoli ir pulkininkų skaičius kasmet vis auga. Turėsime kariuomenę vien su „auksiniais“ antpečiais, tinka manę ne kariauti, o tik posėdžiauti. Gal tokia „kariuomenė“ ir tiktu kokiai nors Belgijai, bet pafrontės valstybei Lietuvai – tikrai ne.

Tą pačią įsakymo pasirašymo dieną J. Olekas atsakinėjo į Seimo narių klausimus. Klausinėjo R. Juknevičienė, P. Jakučionis, J. Dautartas ir kit. Seimo nariai norėjo sužinoti, kaip bus ginama valstybė nuo netikėto užpuolimo ar išprovokuotų ginkluotų akcijų šalies viuje, jei veikianti kariuomenė mažinama, šauktinių atsisakoma, rezervas ir savanorių pajėgos mažinamos, teritorinės gynybos atsisakyta.

(keliamas į 2 psl.)

Yra manančiųjų, kad valdžia – tai pinigai. Yra manančiųjų, kad kely į valdžią visos priemonės geros. Yra susirūpinusiųjų, kad Tévynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų rinkiminė sékmė gali kam nors trukdyti toliau užgrobinėti turta ir dalytis Europos pinigus. Todėl TS-LKD reikia daužyti, mažinti žmonių pasitikėjimą šia susijungusia, stiprėjančia partija, ir čia visos priemonės geros.

Viena daugelių skaudinančių ir negyjančių problemų yra piktybinis, godus žemės negrąžinimas jos savininkams – paveldėtojams.

Negrąžinimas yra tebesiėstantis pasipriešinimas atimtos nuosavybės grąžinimui, kai kam netgi revanšas dėl praras tos „tarybų valdžios“.

Sovietų atimtos nuosavybės grąžinimas žmonėms iški lo kaip didžiulis ir istoriškai principinis Sajūdžio uždavinys atkūrus, tai yra, susigrąžinus nepriklausomybę. Buvusiuju uždavinys buvo priešingas – trukdyti, stabdyti, išlai kyti šį baudžiavinės valdžios

Prof. Vytautas LANDSBERGIS

Rinkimai ir žemė

svetą, kompromituoti nepri klausomybę. Matot – žadėjo, o ką gavot?

1990 m. pabaigoje vardą keičianti „atsiskyrusi“ LKP né kiek neatsiskyrė nuo SSKP savo požiūriu į žemę. Kategoriskai prieš nuosavybės grąžinimą! Prieinsimės! Tai deklaracija, kurią pasiraše A. Brazauskas, o paraše, manau, „žmonių labui“ grupė kolūkių pirmininkų.

Tuometinių socialdemokratų lūpose nuskambėdavokitokia versija: negrąžinkim, o paskui patys dalinsim! Iš tiesų tai tipinė socialdemokratija.

Per sunkią politinę kovą priiminejant Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamą turą atstatymo tvarkos ir sąlygų įstatymą, teko daryti kai kurių išlygų. Taip pat dėl žemės: kadangi ne visur ją galima tiesiogiai grąžinti savininkui arba paveldėtojams, numatyta kompensacijų pini gais arba natūra galimybę. Ta-

čiau grąžinimas vyko lėtai, su trukdžiais, jį lydėjo kolūkių, kurie nebeturėjo sovietinių valstybės subsidijų, byréjimas ir išgrobstymai. Atkuriama Seime formavosi permanentoms nepalanki kairioji dauguma, jau 1991 m. balsavimu neleidusi užkirsti kelio grobstymams. Paankstintus rinkimus laimėjo senieji kairieji, kurie tuoju pradėjo stabdyti restituciją – žemės grąžinimą teisėtiems savininkams – danguje dirbtinų sąlygų. Ar turi diplomą, ar gyveni toje pačioje vietoje irt.t. Naudotas net argumentas, neva 1940 m. okupantų sudaryto „liaudies Seimo“ paskelbta žemės nacionalizacija (kiekvieno Lietuvos ūkininko žemę paskelbė SSRS žeme) tebegalioja! Taip atsakinėjo net ministerijų valdininkai. Nuo tokų užmačių išgelbėjo vien Konstitucinis Teismas, nenuėjės visos Nepri klausomybės išdavimo keliu.

(keliamas į 3 psl.)



Rekviem Lietuvos kariuomenei

(atkelta iš 1 psl.)

Krašto apsaugos finansavimas, pagal įsipareigojimus NATO turėjės siekti 2 proc. bendrojo vidaus produkto (BVP), tesiekia vos 1,16 proc., tai yra beveik du kartus mažesnis.

Atsakydamas J.Olekas ramino ir guodė, kad niekas Lietuvai negrasina ir negresia. O jeigu kas užpuls, tai NATO apgins mus (ir mūsų "generolių kariuomenę"). Kad stiprins Šaulių sąjungą, kuri apmokys jaunuolius elgesio su ginklais. Tačiau taip ir liko neaišku, kas bus, jei Rusija kur nors Šalčininkuose, Visagine ar Klaipėdoje „prisigamins“ savo piliečių, panashai kaip Pietų Osetijoje, Abchazijoje ar Padnestrėje, apmokys ir apginkluos savanorius „apolčencus“, sukurs pretekstą ir stos ginklu ginti tų piliečių teises, netgi jų orumą. Juk šitai numatyta Kremliaus strategijoje. Tokiu atveju atstatyti tvarką ir teritorinių vientisumą galėtų tik mūsų ginkluotosios pajėgos. NATO negalėtų iškišti į vidaus „smūtą“. Ir geriausiai pasitarnautų savanorių pajėgos, veikiančios teritorinės gynybos sistemoje. Deja, teritorinės gynybos jau nėra, o karo prievolės administruvimo tarnybos skyriai tampa profesionalios kariuomenės verbavimo ir atrankos centrais. Marijampolėje tokis centras jau veikia.

Po Rusijos įsiveržimo į Gruziją NATO prisipažino, kad iš Aljanso šalių labiausiai pažeidžiamas – Baltijos šalių saugumas. Ir prisipažino, kad iki šiolei neturi šių šalių gynybos planų, nors kitų šalių turi. Atsiet, nenorėjė „erzinti“ Rusijos. Dar ir dabar tokį planą sudarymui griežtai priešinasi Vokietija ir Prancūzija, abejingos daugelis kitų NATO šalių. Vokietija tiešiog negalinti gyventi be karštostos draugystės su Rusija. Tik JAV ir Didžioji Britanija nuoširdžiai rūpinasi Baltijos valstybių saugumu.

Ar situacija ir nuotaikos nepanašios į 1938–1939 metų? Ar tikrai iškilus reikalui veiktu NATO sutarties 5-asis straipsnis? Ar vėl neatgyja Putino, Šrioderio ir Širako kurta Maskvos-Berlyno-Paryžiaus ašis, kurioje nėra vienos Rytų Europos postkomunistinių šalių teisėtiems interesams? Gerai sako sena rusų patarė: „Pasitikėk dėde, bet ir pats nežiopsok“.

Tuo labiau kad Kremliaus brutaliam ižūlumui savo agre-

sių militaristinę mastyseną, retoriką ir elgseną primesti kitiems, atrodo, nėra ribų. Negana to, kad savo agresiją prieš Gruziją begėdiškai me盧odami primeta aukai – Gruzijai, Padnestrės separatistų problemą – Moldavijai, kiršina tautinę nesantaiką rytinėje Ukrainoje, bet dar ir D.Medvedevo, V.Putino ir jų generolų karingas, kaimynus gąsdinančias kalbas peradresuoja Vakarų politikams. Pagal BNS ir ELTA pranešimus spalio 8 d. tarptautinėje konferencijoje Prancūzijos Eivano mieste D.Medvedevas pasiūlė atsisakyti „sovietologijos“ ligos. Išsimaginėjis paragino visas valstybes atsisakyti karų, kaip politikos įrankio. Jis sakė: „Bet kuris vienų šalių noras siekti savo tikslų kitų sąskaita turi būti pripažintas amoraliu!“. Bet kaip amoralu karą pavyzdži nurodė ne Rusiją, bet JAV ir Iraką. Kuone gebeliška propaganda?

Gal Kremliaus pagaliau suprato, kad turi galingesnį ginklą už tankus ir atomines raketas, būtent naftą ir dujas? Ir šis nežudantis, bet paveriantis ginklas užtikrins imperinių siekių įgyvendinimą?

Toki Lietuva turi Dievo duotą kaimyną savo rytuose ir vakaruose. Rytuose Rusijos karo bazėmis nusėtą Baltarusiją, o Vakaruose – beprotiškai militarizuotą Karaliaučiaus kraštą. Tuo tarpu J.Olekas nesiliauja tvirtinti, kad profesionali kariuomenė Lietuvą apgintų patikimiau nei dabartinė ir sekmingiau, nei tai darė tris kartus gausėnė Gruzijos kariuomenė. „Ji priešams net neleistų peržengti sienos“. Ne veltui Seimo narė R.Juknevičienė konstatavo: „Gaila, kad itin rimtus Lietuvos saugumo ir krašto gynybos reikalus neatsakinga valdžia paverčia pigiu politikavimu“. Tokią nuomonę patvirtina ir G.Kirkilo Vyriausybės patvirtintas 2009 m. biudžeto projektas. Jame Krašto apsaugos sistemos finansavimas „padidintas“ net trimis procentais. Išskaitant 11 procentų infliaciją, tai iš tiesų reiškia sumažinimą 8 procentais.

Panašią nuomonę išreiškė Lietuvos kariuomenės kūrėjai savanoriai. IX suvažiavime kalbėjės Algirdas Petrusvičius priminė Konstitucijos 139 straipsnį, skelbiantį, kad Lietuvos valstybės gynimas nuo užsienio ginkluoto užpuolimo yra kiekvieno piliečio teisė ir pareiga. Kad visi

piliečiai įstatymu nustatyta tvarka privalo atlikti karo tarnybą. Nacionalinio saugumo pagrindų įstatymas apibrėžia, kas sudaro Lietuvos kariuomenę: reguliariosios ir savañorių pajėgos bei aktyvus rezervas. Įstatymas apibrėžia teritorinės gynybos esmę ir būtinybę apmokyti kariuomenę partizaninės kovos veiksmų – kaip tėsti partizaninį karą prieš jau užimtose teritorijose. Konstitucijos 7 straipsnis sako, kad negali jo joks įstatymas ar kitas aktas, priešingas Konstitucijai. Nei Konstitucija, nei minimas įstatymas Seimo iki šiol nepakeistas.

Dabartinė valdžia įstatymus tiesiog apeina, nevykd़o. J.Olekas partizaninio karo galimybę atmeta, o gen. V.Tutkus tvirtina, kad tokį terminų ir metodų kaip teritorinė gynyba ir partizaninis karas dabar jau nebéra. Belieka paklausti, nuo ko jis pats gavo į kailį kariaudamas SSRS kariuomenėje Afganistane ir su kuo dabar ten kariauja NATO šalių kariai? Kas vargina ir sekina Šri Lanką, Pakistaną, Iraką? Gal tik teroristai ir banditai? Bet ir Lietuvos partizanus taip šmeižė sovietų okupantai. Reikėtų bent jau pripažinti, kad partizaninio karo galimybė yra stiprus agresorių stabdantis faktorius.

Bene blaiviausiai padėti vertina vyriausiasis šalies kariuomenės pajėgų vadadas Lietuvos Respublikos Prezidentas Valdas Adamkus vienam vokiečių laikraščiui pasakės, kad įvykiai Gruzijoje buvo tik ilgalaičių Rusijos planų įgyvendinimo pradžia. Toliau seks Krymas, Baltijos šalys ir visas Pietų Kaukazas. Jis sakė: „Jei pamisėliai Rusijoje suplanuotų įsiveržimą į mūsų šalį, jie galėtų mus užimti per keletą minučių“.

Na, gal ne per keletą minučių, bet per keletą valandų ar dienų – tikrai. Tada ir liktų tik viena galimybė tėsti pasipriehinimą – partizaninis karas ir visuotinis pilietinis nepaklusnumas okupantui. Tokias sąlygas diktuoja išskirtinai pavojinga Lietuvos geopolitinė padėtis. Optimizmo teikia tik tiketinas Lietuvos valdžios pasikeitimą po šių dienų Seimo rinkimų ir tai, kad paskutiniu metu atpigusi nafta sumažins ir dujų kainas, o be pinigų likę Kremliaus vanagai nutūps į savo lizdus ir kurį laiką nebeteidys Saulės artimiausiemis Rusijos kaimynams.

Susitelkime dar vienai kovai už tikrą Lietuvą

Praėjusį savaitgalį per pirmajį Seimo rinkimų turą Lietuvos politinis gyvenimas pasiekė savo apogejų ir peržengė ribą, skyrusią Lietuvą nuo neatsakingo požiūrio į savo valstybės reikalus ir tikro susirūpinimo viešuoju valstybės gyvenimu. Pirmajį rinkimų turą laimėjo Tėvynės sąjungos – Lietuvos krikščionių demokratų partija, surinkusi daugiausia rinkėjų balsų. Naujos kadencijos Seime ji jauturi 18 mandatų. Tačiau to nepakanka, kad šalyje pagaliau būtų pradėtos įgyvendinti rimtos permanentos, kad įsigalėtų rimtoji politika. Norint turėti valdančiąją daugumą Seime ir formuoti tvirtą Vyriausybę reikia turėti svarią balsų daugumą. Todėl antrasis rinkimų turas, įvyksiantis spalio 26 d., yra ne mažesnės, o didesnės svarbos, nei pirmasis. Juo labiau kad Jame su konkurentais dar kartą susirems net 45 TS-LKD kandidatai.

Apžvelgiant pirmojo rinkimų turo rezultatus, labai smagu konstatuoti, kad rinkėjai vis tik išgirdo buvusių politinių kalinių ir tremtinių ilgametę kritiką Paulauską (socialliberalai) ir Prunskenės (valstiečiai liaudininkai) partijų atžvilgiu. Abi partijos nesurinko privalomų 5 proc. rinkėjų balsų ir į Seimą nepateko. Tiesa, valstiečiai liaudininkai dar grumsis šešiose vienmandatėse įgyvadose, o paulauskininkai – tik vienoje.

TS-LKD Politinių kalinių ir tremtinių frakcijos atstovai, kuriems reikalingas ypatingas buvusių tremtinių ir politinių kalinių dėmesys ir parama, antrajame rinkimų ture rungisis išskirtinai Kaune. Frakcijos pirmininkė Vincē Vaidevutė Margevičienė Centro apygardoje pirmauja daugiau nei 16 proc. prieš liberalą Eriką Tamašauską. Arimantas Dumčius Kalniečių apygardoje pirmajame ture beveik 19 proc. lenkia jaunalietuvį Stanislovą Buškevičių. Panemunės apygardoje Vida Marija Čigrijienė net 22 proc. lenkianti valinskininką Tomą Eitutį.

Svarbus mūsis vyks Anykščių-Kupiškio apygardoje, kurioje kandidatuoją visiems buvusiems politiniams kaliniams ir tremtiniams gerai pažįstamas vienas Genocido (LGGRTC) centro vadovų,

geriausiai išmanančiu KGB veiklos metodus ir jos nusikalstamą mastą, dr. Arvydas Anušauskas. Po pirmojo turo jis šioje apygardoje surinko apie 2 proc. balsų mažiau už Prunskenės komandos atstovą Antaną Baurą. Naujos kadencijos Seime A.Anušauskas politiniams kaliniams ir tremtiniams bus vienas svarbiausiu žmonių, išmanančiu ir galinčiu kompetentingai spręsti jų problemas.

Labai svarbu, kad antrajame rinkimų ture mobilizuysi žemaičiai ir Plungės-Rietavo apygardoje padėtų laimeti TS-LKD kandidatui Jurgui Razmai. Jis čia po pirmo turo pralaimi Jonui Jagminui, surinkusiam 10 proc. daugiau nei J.Razma. Buvęs užkietėjęs komunistas, ne vieno kolūkio pirmininkas J.Jagminas neįšvengė skandalų būdamas Seimo nariu dėl viešų ir privačių interesų derinimo. Keista, kad po įvairiausiu skandalu dėl suniokotų, išartų kaimo kapinaičių žmonės vis tiek jam atiduoda savo balsus.

Sunki kova Vilniuje, Žirmūnų apygardoje, laukia sovietinės simbolikos naudojimo viešuose susirinkimuose uždraudimo iniciatorės Vilijos Aleknaitės Abramikienės. Nors ji 8 proc. pirmauja prieš socdemą Vytenį Povilą Andriukaitį, tačiau yra reikalinga paramos, nes šis socialdemokratas – vienas iš buvusių tikrujų socdemų lyderių, padėjusių „apsiplauti“ buvusiems komunistams, kai socialdemokratus prijungė prie LDDP, – turi stiprius pozicijas tarp rusakalbių.

Visą TS-LKD kandidatų sąrašą „Tremtinio“ skaitytojams Sajūdžiovardu pateikiame atskirai (žr. 5 psl.). Taip pat antrojoje rinkimų kovoje tose apygardose, kur néra TS-LKD kandidatų vertėtų balsuoti už Liberalų sąjūdžio, Liberalų ir centro sąjungos, o blogiausiu atveju – Tautos prisikėlimo partijos kandidatus. Tai yra politinės jėgos, su kuriomis TS-LKD būtų daug lengviau tartis formuojant Vyriausybę. Išsirinkime tokius žmones, kurie atstovaučia dėl mūsų interesų, galėtų realiai ir rimtai dirbtis dėl didelių ekonominii ir socialinių problemų slegiamos Lietuvos ir jos žmonių.

Ingrida VĖGELYTĖ



Rinkimai ir žemė

(atkelta iš 1 psl.)

Bet naujose LDDP „agrarininkų“ sukurtose žemės reformos „gairėse“ ir Seimo aktyvose teisėti savininkai pavertė tik „pretendentais“ į savo turtą, kuri naguose laikė naujoji senoji valdžia. Galiu atiduoti, o galu neatiduoti, ir pašvilk man, Sibire labai praturtėjės tremtiny (ir taip aiškindavo), nedirbęs čia kolūkinės žemės!..

Ši klasinė neapykanta reiškėsi kaip papildomas impulsas negrąžinti, bet paaiškėjo, kad ir partiečių nomenklatura, susijusi su kaimu, turi ten materialinių interesų. Todėl įstatymu visiškai neatšaukė, tik savanaudiškai iškreipė jų vykdymą. Iš tikrujų, kam viršininkui ar kylančiam turto liui žemė kur nors užkampy, buvusioj tėviškėj? Taip gime idėja pasidaryti įstatymo pataisai ir imti žemę kitur, atseit, „persikeliant“ ją.

1993 m. liepos 15 d. LDDP kontroliuojamo Seimo priimtas ankstesniojo restitucijos įstatymo pataisų įstatymas, kurį pasiraše preidentas A. Brazauskas, dėl žemės, „kurių asmenys nepageidauja susigrąžinti turėtoje vietoje“, tad „vietoj jos suteikiamas lygiavertis žemės sklypas iš laisvos valstybinės žemės fondo žemės“. Paskui jau buvo technikos dalykas, imami pajūriai, paezeriai, ir taip toliau.

Dalykā lėmė tuokart karštai diskutuotas 4 straipsnis: valdžios siūlomas tekstas buvo priimtas 38 balsais, prieš – 12, trims – susilaikius. Iš Seimo debatų pacituosiu dvi pozicijas – kairiosios daugumos ir dešiniuosios opozicijos, kurių vadovu tada buvau.

A. Nesteckis. Aš manau, kad šitas 4 straipsnis tikrai buvo principinis mūsų straipsnis. Įvyko apsisprendimas. Kaip gerbiamasis M. Pronkus sakė, kad tikrai po kurio laiko galėsim pamatyti, ką tai duos. Jeigu manome, kad dabar mūsų priimto įstatymo pataisos išgelbės mūsų Lietuvą, prašom balsuoti.“

A. Baležentis. Gerbiajmei Seimo nariai, šitas įstatymas, kuris yra dabar priimamas, tai yra žemės nacionalizacijos tēsinys ir praktiškas įteisinimas. Aš noriu priminti, kad nuosavybė – tai toks dalykas, kuris įgyjamas ne paramente, ne Seime, bet perkant, dovanojant, paveldint žemę. /.../ Kadangi yra daug straipsnių, kurie prieštarauja mūsų Konstitucijai, aš atsiriboju nuo šio įstatymo ir visą atsakomybę už pasekmes prisiiama autoriai...“

Po 15 metų gerai matom, kaip LDDP įsiūbuotas žemės perkelinejimas

išgelbėjo Lietuvą.

LDDP įvedė ir spalvotas „zonas“, kuriose žemės esą negalima grąžinti saugant ją ateities interesams, tuo pačiu skatinant kuo daugiau kompensacijų natūra kitose vietose. Prioritetas buvo maišatis.

Praejo 15 metų, artėja itin svarbūs rinkimai, ir štai skaičiame: „Nekilnojamomo turto kilnojimą išmąstė konservatorai!“ Tai šis „konservatorijų inicijuotas įstatymas“, per 15 metų „valstybei ir jos žmonėms“ kainavęs penkis milijardus litų – tokia mat žala, – ir bus amžiaus primenamas „prakeikiems“ konservatorioms kaip vienas jų gėdin-giausiu darbų. Paskvilis su ašaromis „Kilnojamas nekilnojamas turtas“ paskelbtas „Veido“ žurnale kaip veda-masis (2008-09-01, Nr. 35), o toliau ten ir didelė dviejų žurnalinių studija su nusikaltėlių portretais (ne LDDP) bei išties įdomiaus faktais, kaip senoji ir naujoji nomenklatura pelnėsi iš pirminio „agrarininkų“ išradimo. Atkuriama Seimo 1991 m. priimtame įstatyme buvo numatyta viena lengvatai tiems, kurie atgau-dami žemę gali jos prašyti, jeigu yra laisvos, savo gyvenamoje vietoje. LDDP pataisai panaikino šią sąlygą dėl vienos, leido pasitvarkyti bet kur.

Apie grobstomų kolūkių sunykimą galima pasiskaityti knygėlėse „Kolūkius sugriovė naujos kainos“, V., 1996, ir „Iš kolūkio – į ūki“, V., 1997. Apie prasidėjusį ankstyvą žemės kilnojimą, pavyzdžiu, iš Kaišiadorių į Svenčionius ežerynus – žr. V. Vasiliausko kn. „Amžinasis nomenklatūros pavasaris“, V., 1992.

Dar vertėtu suvokti, kad per tuos 15 metų, kai buvo kaitaliojami ir jaukiami žemės įstatymai, „nelemtieji“ konservatoriai kartu su krikščionimis demokratais ir liberalu teisingumo ministru galėjo ką nors veikti iš viso tik ketverius metus. Kiti turėjo 11 metų taisytis savo pačių ar kieno nors klaidas. Galiojančiame Žemės įstatyme ligi šiol įrašta, kad „Lietuvos valstybei nuosavybės teise prikluso“ įvairi, bet ir „kita ... priva-cion nuosavybė neigta žemė“. Suprask, negrąžinta, nes iš ko gi būty „neigta“? O dalis jos dar ir „laivs valstybinė žemė“, tarsi kita valstybės nuosavybė būty nelaisva.

Dvi žurnalistės tame pačiame žurnale rašo apie Vilių Penčių iš Karklės, kuris į savo tėvų ir senelių žemę, negrąžintą jam, gali žvelgti tik pro aukštą tvorą. Už tvoros ganoi elniai. Matyt, kurio nors konservatoriaus, o aš manau, kad to „konservatoriaus“ ini-

cialai – A. B. Straipsnyje minima ir pavardžių, kas kaip susiveikė žemės pajūryje ar na-cionaliniuose parkuose, bet konservatorijų tarp jų neatpa-zinau. Stasys Mikėlis trumpai pabuvo TS-LK, bet ilgiau – kitose partijose. Užtat įdomu, ką paliudijo žurnalistėms bu-vusi Seimo kontrolerė (reko-menduota Č. Juršeno) R. Šala-ševičiūtė: išaiškinę šimtus asmenų, kurie nurodytais bū-dais susiveikė daugiau kaip po penkis sklypus; per davusis sarašus premjerui A. Brazauskui. Tuo ir baigësi. Matyt, sa-viškiai. Nūnai prieš tris savaites, gal vėl rinkimams artėjant, ji tą visą darbo grupės surinktą faktinę medžiagą ... su-degino.

Tikrai ne konservatorė. Atsiprašau žurnalo, padirbė-jusio rinkimams. Žurnalistai, profesionaliai siekiantys tie-sos, galėjo bent įstatymus at-siversti. Darviena 1993 m. arba LDDP žemės grąžinimo įstatymo pataisa kalba apie „buvusius turto savininkus“ (o kas būtų esamas savininkas?), kurie galėj „nuosavybės teisės atstatymą“ (kodėl ne teisę?) perleisti giminai-ciams.

Atskira epopėja, tai savi-ninkui dar negrąžintos jo žemės pavertimas „valstybine“ ir pardavinėjimas interesan-tams – naujiems savininkams, kartais ir politiniams valdžiu-kės klientams bei rémėjams. Tikrasis savininkas po de-shimtmečius trukusių kančių išgirsta: „matai, tavo žemė jau parduota, ją papigintai pirko sąžiningas įgijėjas, tad neatsi-teisi, bet gali prašyti valstybės kompensacijos. Gausi po 60 Lt ar kiek už arą.“

Turėtų būti dvi žemės nuo-savybės kategorijos: privati ir valstybinė. Tačiau einant įsta-tymu tekstu neskaidrumais ir įstaigų praktikoje atsirado trečioji kategorija. Tai privati, sovietų atimta, o nepriklau-somos Lietuvos negrąžinta žemė, lyg nesutvarkius popieriu-ji vis dar „valstybės“, matyt, SSRS. Ir valstybė, laikinai ne-priklausoma Lietuvos Respublika, pardavinėja ją kaip savo.

Kitaip šios velniavos né neišsiaškinsi. Daug kas mėgi-jojai priešintis, net su korup-cija kariaujanti STT, bet Že-mės ūkio ministerija laimi ad-ministracinius teismus ir toliau varo savo politiką. Paskutinis barjeras šiam svetimo turto išpardavinėjimui buvo nukeltas 2006 m. vasarą, pas-
kutinę Seimo darbo dieną vos keliolikai tautos atstovų tedi-rabant mygtukais ir, žinoma, ypatingos skubos tvarka. Kas nori, gali palyginti anot žemės perkėlimo įstatymo paskutinę prieš atostogas 1993 metų liepos 15 dienos datą. Rankų miklumas, jokių suktybių – 38 balsai, ir žemė važiuoja.

Įvykiai, komentarai

Kas tie žmonės, kurie priešinasi taikai Gruzijoje?

Pirmoje eilėje – tai „rau-donieji sekretoriai“, separa-tistai, ofšorininkai ir kontra-bandininkai. Taika jiems – peilis į paširdžius. Tačiau skaitytojas viso vaizdo apie separatistinius regionus neturės, jeigu nesužinos dabarti-nių vadų politinių biografijų ir turimų ryšių su Rusija.

Dabar Abchazijos preziden-to poste įsitvirtinęs Sergejus Bagašpas.

Nuo 1980 metų jis dirbo Abchazijos komjau-nimo pirmuoju sekretoriumi, vėliau Komunistų partijos rajoно sekretoriumi ir Rusijos kontroliuoja energetikos įmonės „Cemomorenergo“ generaliniu direktoriumi. Abchazijos viceprezidentu pa-skirtas KGB žmogus – Raulis Chadžimba. Jis 1986 metais baigė KGB mokyklą Minske ir iki 1992 metų dirbo Abchazijos KGB struktūrose, vėliau – Kuravo separatistų saugumo struktūrose.

Abu šie veikėjai jau keletą metų nuosekliai vertė Abchaziją tapti Rusijos dalimi, stū-mė jos gyventojus į Rusijos glebi, ragino juos tapti „di-džiosios“ valstybės piliečiais. Net priimamus įstatymus jie derino su Rusijos teisine baze. Jų valstybinės nepriklausomy-bės reikalavimas reiškia tik gi-leinę integraciją į Rusiją.

Abchazija ir Pietų Osetija, nekontroliuojamos Gruzijos valdžios, palaikomos Rusijos, egzistuoja jau daugiau kaip dešimtmetį. Abi ir finansiškai, ir materialiai (nebūtinai legaliai) priklauso nuo Kremliaus. Rusams artimos oligar-chinės grupės duoda nemažos politinės naudos. Čia įsikūrusios šešelinės ofšorinės kompanijos, Gruzijos duomenimis, išplauna didžiulius šešelinius kapitalus.

Rusijos verslo netenkina Gruzijos pažadas ekspropriuoti neteisėtai Abchazijoje įgytą nuosavybę, ypač kai į olimpinio projekto Sočijje realizavimą planuoja įtrauki-ti ir Abchazijos ofšorinę „juodąją skylę“.

Paskelbtas Pietų Osetijos prezidentas Eduardas Kokoi-ty anksčiau dirbo Pedagogi-nio instituto komjaunimo sekretoriumi. Nuo 1997 metų turėjo verslą Rusijoje, bu-vó Valstybės Dūmos deputato padėjėjai. Iš šio posto 2001

metais padarė didžiulį šuoli politikoje – tapo Pietų Osetijos prezidentu. Jo biografijos nesugadino net prieš kelerius metus paviešintas ryšys su kri-minaliniu pasauly. Teigia-ma, kad pasisavindamas Ru-sijos teikiamą finansinę ir hu-manitarinę pagalbą Eduardas Kokoity įsigijo namus ir butus prestižinėse Rusijos vietose.

Žmonių grobimas, kontra-bandė, reketininkų priedanga leido Pietų Osetiją kontroliuojančiam klanui sukaupti reikalingą kriminalinę įtaką, o dosniai Rusijos skiriama fi-nansinė ir karinė parama – įsi-tvirtinti regione. Iš metalų, spirito, cigarečių, ginklų kont-rabandos verslo gyvenusių Pietų Osetijos ir Gruzijos pa-reigūnų simbiozė nutraukė Michailas Saakašvili, atleidamas iš užimamų pareigų ir postų pusę valdininkų, daug milicininkų.

Užblokovus kontrabandos kelius, įvykdžiusi refor-mas Gruzija sulaukė ekono-minio pakilimo, o Pietų Osetija ir toliau liko skurdžiausia provincija. Bet Rusija ir toliau palaikė dviejų tūkstančių ginkluotų samdinių ginamą klaną, įsitvirtinus strateginėje vietoje – Pietų Osetijoje.

Tai dabartiniams Pietų Osetijos prezidentui Eduardui Kokoity padėjo atmetti net tokius Gruzijos pasiūlymus – suteikti tiek autonomijos, kiek josturi Rusijos sudėtyje esanti Šiaurės Osetija – Alanija. Politinė nauda ir spaudimas Maskvai pasirodė kur kas naudingesni – jis at-tvéré Pietų Osetiją kontroliuojančio režimo korupciją, leido ir toliau vykdyti federa-linių lėšų „išplovimą“.

„Kas tie žmonės, kurie priešinasi taikai? Iš klausimą, man atrodo, jūs atsakėte patys, – sakė Gruzijos ambasados patarėjas Lietuvoje George Kerdikošvili. – Turime dokumentus, kuriuose nu-rodytos separatistiniams režimuivadovaujančių asmenų pa-vardės: J. Morozovas, M. Min-zajevas, A. Barankevičius, B. Atajevas ir kiti. Jie visi – Rusijos piliečiai, o dabar – Pietų Osetijos ministrai...“

Pagal užsienio spaudą parengė Midas URBONAVIČIUS



TS-LKD kandidatas į LR Seimą Tremties išgyvenimų įrašai politiko biografijoje

Spalio 26 d. vienmandatėse rinkimų apygardose dėl mandato į Seimą kausis 45 Tėvynės sąjungos – Krikščionių demokratų partijos nariai. Vienas jų – dabartinio Seimo narys Donatas JAN-KAUSKAŠ, gerokai pirmauja Kauno kaimiškojoje rinkimų apygarde, tačiau kova dar nebaigta.

D.Jankauskas savo politinę veiklą, kaip ir nemaža dalis Tėvynės sąjungos – Krikščionių demokratų partijos narių, pradėjo kartu su Sajūdžiu. Dar ir šiandien, kaip asmeninė relikvija, jis saugo elektriko pažymėjimą, likusį nuo tada, kai būdamas jaunu Sajūdžio iniciatyvinės grupės īgaliotiniu ir Kauno „Agropromo“ mokomo kursų kombinato lektoriumi čia vakarais pasakodavo apie Sajūdį kvalifikacijos kelti atvažiavusiem maisto pramonės darbuotojams, šaltkalviams, elektrikams. Taip Kaune susikūrė Sajūdžio elektrikų klubas.

Vėliau tapęs Kauno rajono TS skyriaus pirmininku D.Jankauskas į aktyviajį politiką buvo pastumėtas Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos, kuri 1995 m. ji delegavo į savivaldos rinkimus, kaip savo kandidatą. Buve politiniai kaliniai ir tremtiniai ne atsitiktinai išreikškė pasitikėjimą D.Jankausku. Mat jis 1958 m. gimė tremtyje, Buriatijoje. Seimo narys niekada neslėpė, kad jis, kaip žmogus ir politiką, suformavo jo senelių ir tėvų, 1948 m. išeštę į Sibirą, patirtis.

Tiek D.Jankausko tėvo, tiek mamos šeimos nariai dalyvavo ir ginkluotoje kovoje už Lietuvos laisvę. „Tėcio brolis, partizanavęs Telšių ir Plungės rajonuose, buvo du kartus areštuotas. Vieną kartą pabėgo, tačiau antras areštas ir mėginimas bėgti nepavyko: žuvo per susišaudymą. Jo palaidojimo vieta mums žinoma. O štai ant mamos brolio Mykolo Račkaus kapo atminimo žvakutės negalime uždegti. Jis dar būdamas gimnazistas tapo partizanų ryšininku, o paskui pasitraukė pas juos. Kovojo Kretingos rajone. Šio krašto žmonės žino, kur, lydėdamas vadą, jis pateko į pasalą ir kaip per susišaudymą su juo žuvo. Tačiau palaidojimo vieta – neaiški. Žmonės sakė esą ant upės kranto, bet ten nieko nepavyko rasti,“ – pasakojo D.Jankauskas.

Donato tėvai iš tremties grįžo 1961 m. „Mano tėvai, kaip daugelis, buvo išleisti iš tremties vietų be teisės apsigventi Lietuvoje. Rizikuodami grįžo į Plungę. Mat jų tikslas buvo, kad vaikai – aš ir vyresnė sesuo – galėtų mokyti

lietuviškoje mokykloje, kad augtume lietuviais. Už tai tėvams ir tėvų tėvams galiu atsidėkoti tik savo veikla,“ – teigė D. Jankauskas.

Plungės vidurinę mokyklą D. Jankauskas baigė aukso medaliu, nors ir nebuvो komjaunuolis. Pradėjės politiko karjerą nenuvylė ji delegavusios Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos: porą metų éjo Kauno rajono vice-mero pareigas, iki pat 2000-ųjų dirbo Kauno rajono mero pareigose. 2004 m. Seimo rin-

kontrolė ir ne kartą iš pačios kontrolierés teko girdėti padėkas už galimybes jiems stiprėti, – pasakojo buvęs Auditio komiteto vadovas.

Kitas veiklos baras – Baltijos Asamblėja. Čia jis kuravo dvi sritis: aplinkosaugą ir energetiką. „Jaučiuosi pridėjės savo grūdelį prie to, kad Europos Parlamente kuriamos rekomendacijos netiesti dujotiekio Baltijos dugnu,“ – sakė D. Jankauskas.

Kalbant apie darbą savo rinkiminėje apygarde jis pa-



Donato Jankausko šeima: žmona Audra, sūnūs Lukas ir Julius bei septynmetė Elzėte

kimuose išrinktas Lietuvos Respublikos Seimo nariu Kauno kaimiškojoje apygarde. Dirba Lietuvos Respublikos Seimo Regioninės plėtros komisijoje, Baltijos Asamblėjoje, Auditio komite. Pusantrų metų éjo Auditio komitetės pirmininko, dabar – pirmininko pavaduotojo pareigas. Nuo kadencijos pradžios priklausė Tėvynės sąjungos frakcijai.

Seimo Auditio komitete darbą D.Jankauskas organizavo kaip kibus opozicijos astovas, nepaleisdavo Vyriausybės dėl neįvykdytų Seimo nutarimų. Jo vadovavimo komitetui metu atliktas šilumos kainų tyrimas, spręstas tarnybinių butų klausimas, iškilęs su „saugumo skandalu“.

„Taip pat Vyriausybė spaudėme dėl užslaptintų valstybinių įstaigų vadovų atlyginimų. Yra pavykę pasiekti rezultatų judinant valstybės turto problemą, sugriežtinome parlamentinę Turto fondo kontrolę. Reikalavome Vyriausybės pasiaiškinti dėl premjero reklamos laikraščiuose, kainavusios ketvirtį milijono. Tuo laikotarpiu daug geriau dirbo Valstybės

sakoj, kad Kauno rajone didžiausia problema – žemės grąžinimas. Iji, kaip Seimo nari, dėl žemės yra kreipėsi apie 800 žmonių: „Negaliu pasakyti, kiek pavyko galutinai išspręsti, bet vis dėl to, kai susitinkti žmogų gatvėje ar bažnyčioje, kuris paprastai pasako ačiū, pagalvoju, kad ne be reikalo vargt“.

D.Jankauskas prisipažino Seimą įsivaizdavęs kaip tauatos atstovybę, besirūpinančią valstybės reikalais, kur tarnystės Lietuvai yra daug. Tačiau jam tekė nusivilti. „Jeigu kalbamė apie kolegas Seimo narius, aiškiai matosi, kas tik žodžiai Tėvynė myli, o kas tyliai dirba. Sustiprėjo įsitikinimas, kad negalima leisti ristis arba kažkam ridenti mūsų valstybę, kuri per daug didele kaina iki šiolyra Valstybę. Ne vien tik Sajūdžio déka, bet ir dėl Lietuvos partizanų pasiaukojimo, ir ankstesnių kartų darbų ir kovos. Per daug buvo sudėta ant Tėvynės aukuro, kad būtų galima pasitraukus į šoną žūrėti“, – tvirtino D.Jankauskas, antrajame rinkimų ture kandidatuojantis Kauno kaimiškojoje rinkimų apygarde.

Ingrida VĖGELYTĖ

Užs. Nr. 021. Kandidato reklama apmokėta iš D. Jankausko rinkimų sąskaitos

Sveikiname

*Yra gyvenime ir praeitis, ir ateitis,
Ir dideli darbai, ir didelės svajonės...*

Nuoširdžiai sveikiname buvusį Mordovijos Dubrovė politinį kalinį, Laisvės kovų dalyvį, LPKS tarybos ir prezidiu nari, LPKS Kauno sk. valdybos pirmuininką Sigitą GRIGAITI 70-ojo gimtadienio proga. Linkime stiprius sveikatos, sėkmės siekiant užsibrėžto tikslą, Dievo palaimos.

LPKTS valdyba,
LPKS Kauno skyriaus valdyba,
„Tremtinio“ redakcija

Mielieji,

Dar kartą leiskite padėkoti Jums už Tėvynės sąjungos – Lietuvos krikščionių demokratų ir Politinių kalinių ir tremtinių frakcijos kandidatų palaikymą pirmajame rinkimų į Lietuvos Respublikos Seimą ture.

Kartu noriu pakviesi spalio 26-ąją dalyvauti antrajame rinkimų į LR Seimą ture ir taip pat tvirtai išreikšti savo valią. Kiekvienas Jūsų balsas yra itin svarbus. Vieningai balsuodami už TS-LKD vienandačių apygarđų kandidatus visoje Lietuvoje kartu pasieksime geresnių rezultatų ir iškovota pergalė suteiks daugiau galimybų permanentoms įgyvendinti.

Suteikite man ir visiems mūsų kandidatams galimybę tai įrodyti.

Nuoširdžiai Jūsų –

Vincè Vaidevutė MARGEVIČIENĖ,
TS-LKD Politinių kalinių
ir tremtinių frakcijos pirmuininkė

Rinkėjų démesiu!

Spalio 26 d. (sekmadienį) įvyks Seimo rinkimų antrasis turas. Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga remia Tėvynės sąjungos – Lietuvos krikščionių demokratų kandidatus.

Kviečiame aktyviai dalyvauti Seimo rinkimų antrajame ture. Balsuokite tik už vieną iš dviejų kandidatų:

<input checked="" type="checkbox"/>	Vardas Pavardė (TS - LKD)
<input type="checkbox"/>	Vardas Pavardė (kitas partija)

Padėka

Liepos mėnesį Prisikėlimo apygarde buvo vykdoma rinklava buvusio Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio pirminklio, partizano, gen. Jono Žemaičio-Vytauto paminklui. Buvo nustebinti partizanų, Laisvės kovų dalyvių bei rėmėjų dosnumu – tikslo svarbos supratimu. Kaune, Vytauto Didžiojo Karo muziejaus sodelyje, telieka jamžintas partizanų ir visų Laisvės kovų dalyvių, kovojuusi už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę, atminimas ateitiems kartoms ir Lietuvos istorijai.

Prisikėlimo apygarde kariai savanoriai aukojo po 500 litų, Laisvės kovų dalyviai ir rėmėjai po 100 litų. Iš viso buvo surinkta 15 250 litų. Paminklą numatoma atidengti ir pašventinti 2009 m. vasarį ar kovą.

LLKS Prisikėlimo apygarde taryba didžiuojasi jumis, mieli bendražygiai, ir nuoširdžiai dėkoja.

Juozas MOCIUS,
Atkurtos Prisikėlimo apygarde vadas

Tiems, kuriems rūpi mūsų valstybė

Nesenai knygynuose pasirodė įdomi Aldonas Meilutytes knyga „Ar įmanoma pagerinti Lietuvos teismų darbą?“ Joje gvildenami klausimai turėtų rūpėti kiekvienam mūsų valstybės piliečiui: ar tikrai Lietuva teisinė valstybė? Kas, kaip ir kodėl būtent taip vykdo teisingumą? Kokie Lietuvos teismai ir teisėjai? Ar gali jau šie rinkimai į Seimą pakeisti padėtį? Kokios partijos ir kodėl nereikėtų leisti prie valdžios?

Autorė atsako į knygoje keliamus klausimus ir leidinį skirtą visiems kovojuesiems už mūsų Tėvynės laisvę ir garbę bei visiems Sibiro tremtiniams.

„Tremtinio“ inf.



Konstitucija – pagrindinis valstybės įstatymas

Nesenai su Kauno „Saulės“ gimnazijos gimnazistais teko būti Lietuvos Respublikos Seime. Čia bendraudami su Seimo nariu Rytu Kupčinsku bene daugiausiai laiko praleidome Konstitucijos salėje, prisimindami ne tik Konstitucijos raidą ir reikšmę, bet ir artėjančią jos pamėjimo dieną.

1992 metų spalio 25 dieną Lietuvos piliečiai visuotinės apklausos būdu – vadinaudame referendumu priėmė dabartinę Lietuvos Respublikos Konstituciją, išsigaliojusią lapkričio 2 dieną. Spalio 25-oji yra Lietuvos Konstitucijos diena. Konstitucija – tai lotyniškos kilmės žodis *constitutio*, reiškiantis nustatymą. Aiškiau tariant, tai pagrindinis valstybės įstatymas, turintis aukščiausią teisinę galią, nustatantis krašto politinės, teisinės bei ekonominės sistemos pagrindus. Lietuvos Respublikos Konstitucijos įžangoje primenama, kad lietuvių tauta, „prieš daugelį amžių sukūrusi Lietuvos valstybę, jos teisinius pamatus grindusi Lietuvos Statutais ir Lietuvos Respublikos Konstitucijomis, šimtmečiais atkakliai gynusi savo laisvę ir nepriklausomybę, išsaugojusi savo dvasią, gimtąją kalbą, raštą ir papročius, įkūnydama pri-gimtinę žmogaus ir Tautos teisę laisvai gyventi ir kurti savo tėvų ir protėvių žemėje – nepriklausomoje Lietuvos valstybėje (...) atgimusios Lietuvos valstybės piliečių valia priima ir skelbia šią Konstituciją“. Jospirmasis straipsnis nusako, kad Lietuva yra nepriklausoma demokratinė respublika, besiremianti demokratijos principais. Tačiau ne-nagrinėsime jos skirsnį, bet

apskritai žvilgterėsime į Konstitucijos istorijos kelią ir raidą.

Konstitucijos istorijos eigoje buvo nerašytinės ir rašytinės. Nerašytinės konstitucijos susideda iš daugelio įstatymų, konstitucinių papročių. Rašytinės konstitucijos susideda iš vieno arba kelių konstitucinių įstatymų, susistemintių visas konstitucines normas. Pirmieji Lietuvos įstatymai buvo nerašytiniai, rėmësi papročių teise. Rašytinės Lietuvos Konstitucijos pirmatai buvo kanclerio Alberto Goštauto 1529 metais paruoštas Pirmasis Lietuvos Statutas. Visi trys Lietuvos Statutai atspindėjo kultūrinį ir teisinių Lietuvos gyvenimą, padėjo apsaugoti kraštą nuo svetimšalių antplūdžio.

Pirmai visuotinė konstitucija buvo priimta 18 amžiaus antrojoje pusėje Jungtinėse Amerikos Valstijose, išsivadavusiose iš Didžiosios Britanijos kolonijinės priklausomybės. Ji tapo pavyzdžiu kitoms valstybėms, rengiančioms savo konstitucijas. Europoje pirmoji rašytinė konstitucija buvo priimta 1791 metais gegužės 3 dieną Lenkijos ir Lietuvos valstybėje prieš pat galutinį Žečpospolitos žlugimą. Tačiau ji pirmoji ir panaikino Lietuvos vardą, Lietuvos valstybingumo likučius.

Lietuvos Respublikai teisiniu požiūriu labai reikšmingas 1918 metų vasario 16 dienos Aktas. 1918 metų liepos mėnesį Lietuvos Taryba, persiorganizavusi Valstybės Tarybą, lapkričio 2 dieną priėmė Lietuvos Valstybės Konstitucijos pamatinius dėsnius. Juose buvo išrengtos pagrindinės piliečių teisės ir laisvės, panai-kintos luomų privilegijos.

1919 metų balandžio 4 dieną Valstybės Taryba priėmė naujas Lietuvos Valstybės Laikinosios Konstitucijos pamatinius dėsnius, pagal kuriuos buvo įsteigta Valstybės Prezidento institucija. Valstybės Prezidentui buvo paves-tos vykdomosios valdžios funkcijos. Įstatymų leidžiamoji valdžia, Prezidento rinkimas, vykdomosios valdžios kontrolė buvo palikta Valstybės Tarybai. 1920 metų birželio 10 dieną Steigiamasis Seimas priėmė jau trečią konstituciją – Laikinąjį Lietuvos Valstybės Konstituciją. Šioje Laikinojoje Konstitucijoje įstatymų leidžiamoji valdžia priklausė Steigiamajam Seimui, vykdomoji valdžia – Prezidentui ir Ministrų kabinetui. Pagal ją, valstybės Prezidentą rinko Steigiamasis Seimas.

1922 metais rugpjūčio 1 dieną buvo priimta pirmoji pastovi – nuolatinė Lietuvos Valstybės Konstitucija. Ją priėmė Steigiamasis Seimas. Įdomu pastebėti, kad joje, kaip ir dabar veikiančioje Konstitucijoje, pirmą kartą buvo nurodyta, kad valstybinė kalba yra lietuvių, suvereninė valdžia priklauso tau-tai ir kad ją vykdo Seimas, Vyriausybė ir Teismas. Steigiamajam Seimui buvo pavesta trejiems metams rinkti ir Respublikos Prezidentą. Pirmuoju konstituciniu Prezidentu buvo išrinktas krikščionių demokratų atstovas Aleksandras Stulginskis.

1928 metų gegužės 15 dieną priimta nauja Lietuvos Valstybės Konstitucija. Ji susitekė plėčias teises Prezidentui, kurio kadencija buvo pralenginta iki septynerių metų.

Ketvirtasis Lietuvos Sei-

mas 1938 metais vasario 11 dieną vėl priėmė naujają Lietuvos Konstituciją. (Panaikinus sovietinius okupacinius įstatymus, Atkuriamajame Lietuvos Seime 1990 metais ji trumpam buvo paskelbta galiojant.) 1938 metų Konstitucija dar labiau padidino Respublikos Prezidento galias. Jam buvo pavaldūs visi valstybės organai, jis galėjo bet kuriuo metu paleisti Seimą, skirti Ministram Pirmininką ir kitus ministrus. Taigi prieškarinėje Nepriklausomoje Lietuvoje galiojo trys laikinos ir trys pastovios Konstitucijos.

1940 metais sovietams okupavus ir aneksavus Lietuvą, buvo įvesta vadinamoji „Stalino konstitucija“, iš tikrujų buvusi skraiste, dengiančia kruvinus okupacinius valdžios darbus. Ji buvo vien gera surašta propagandinė melo ir apgaulės fikcija.

1992 metų Lietuvos Respublikos Konstitucija garantuoja tikras žmogaus ir piliečio teises. Žmogaus teisės yra ne įgyjamos, bet prigimtinės. Joms priklauso asmens neliečiamybė, žmogaus orumo apsauga, būsto neliečiamumas, teisė į privatumą, nuosavybę, minties, tikėjimo, sąžinės laisvę ir kita. Demokratinėje Lietuvos Konstitucinis Teismas gali patikrinti leidžiamų įstatymų ar kitų aktų atitinkamą Konstitucijai. Tačiau kalbant apie Konstitucijoje numatytas teises, reikia nepamiršti ir savo pareigų. Bene svarbiausia pareiga – Valstybės gynimas. Apie tai pasakyta 139 straipsnyje: „Lietuvos valstybės gynimas nuo užsienio ginkluoto užpuolimo – kiekvieno Lietuvos Respublikos piliečio teisė ir pareiga. (...) Lietuvos Respublikos piliečiai privalo atlkti karą ar alternatyviajā krašto apsaugos tarnybą.“

Zigmas TAMAKAUSKAS

Pamirštasis generolas

Maksimas Katchė, būsimas Lietuvos kariuomenės generolas, gimė 1879 m. lapkričio 17 d. vokiečio ir latvės šeimoje. Mokėsi realinėje mokykloje. 1899 metais baigė Sankt Peterburgo Vladimiro karo mokyklą M. Katchė tarnavo Rusijos imperijos kariuomenėje, 1904–1905 metais dalyvavo Japonijos–Rusijos kare. 1908–1911 metais tarnavo Vilniaus karo mokykloje. Prasidėjus Pirmajam pasauliniam karui dalyvavo kovoje su vokiečiais Lietuvoje, Lenkijoje, Gudijoje. Nuo 1916 m. gruodžio mėn. buvo Šaulių pulkovadas. 1915 m. už kovinius nuopelnus apdovanotas Jurgio kryžiumi.



Generolas Maksimas Katchė

1918 m. Maksimas Katchė grįžo į Lietuvą ir 1919 m. balandžio 15 dieną įstojo į Lietuvos kariuomenę. 1919–1920 m. dalyvavo kovoje su bolševikais, bermonininkais ir Lenkijos kariuomenės daliniais, buvo Panevėžio atskirojo bataliono instruktoriaus.

Kaip vienas geriausių karinės taktikos specialistų M. Katchė parengė Ukmergės, Kurklių–Panevėžio planus, prasidėjus prie Zarasų operacijos rengimo.

(keliamas į 8 psl.)

Lietuvos Sąjūdis palaiko šiuos Tėvynės sąjungos–Lietuvos krikščionių demokratų kandidatus į LR Seimą:

Vilniaus miesto apygardose:

Naujamiesčio – Ireną Degutienę,
Senamiesčio – Mantą Adomėną,
Antakalnio – Andrių Kubiliū,
Žirmūnų – Viliją Aleknaitę-Abramikienę,
Fabijoniškių – Rūtą Rutkelytę,
Šeškinės – Audronių Ažubalį,
Justiniškių – Paulių Saudargą,
Karoliniškių – Danutę Bekintienę,
Lazdynų – Algį Strelčiūną,
Kauno miesto apygardose:
Šilainių – Rimantą Joną Dagį,
Aleksoto – Vilijampolės – Rytą Kupčinską,
Centro – Vincę Vaidevutę Margevičienę,
Žaliakalnio – Rasą Juknevicienę,
Kalniečių – Arimantą Dumčiū,
Dainavos – Loretą Kudarienę,

Pramonės – Kazį Starkevičių,

Panemunės – Vidą Mariją Čigriekienę,

Klaipėdos miesto apygardose:

Danės – Nerijų Čapą,

Baltijos – Evaldą Jurkevičių,

Pajūrio – Praną Žeimį,

Kitose apygardose:

Aušros – Egidijų Vareikį,

Nevėžio – Juliją Dautartą,

Vakarinės – Vidmantą Urboną,

Aukštaitijos – Petrą Luomaną,

Marijampolės – Arvydą Vidžiūną,

Gargždų – Daliją Šeporaitienę,

Tauragės – Stasį Šedbarą,

Plungės – Rietavo – Jurgį Razmą,

Kretingos – Vaidotą Bacevičių,

Kelmės – Kęstutį Masiulį,

Šiaulių kaimiškoje – Joną Novogreckį,

Pasvalio – Panevėžio – Antaną Matulą,

Biržų – Kupiškio – Aurimą Franką,

Ankyščių – Kupiškio – Arvydą Anušauską,

Rokiškio – Algį Kazulėną,

Utenos – Edmundą Pupini,

Molėtų – Švenčionių – Valentiną Stundį,

Širvintų – Vilnius – Tomą Baranauską,

Kaišiadorių – Elektrėnų – Kazimierą Uoką,

Ukmergės – Janiną Galiauskię,

Šakių – Joną Šimėną,

Kauno – Kėdainių – Justiną Urbonavičių,

Kauno kaimiškoje – Donatą Jankauską,

Dzūkijos – Vidmantą Žiemelį,

Lazdijų – Druskininkų – Algirdą Šakalį.



Lietuviai svetur

Kai gimė Mindaugas, vyresniams sūnui Otonui jau éjo dvyligli. Kožikų šeima tada dar gyveno daktaro Šliúpo dvare, netoli Garliavos, mažame kambarélyje, kurio langai žvelgë į tolumomę dunksantį mišką.

– Na, va, – taré mama, – dabar tau vienam teks eiti grybauti, aš kurj laiką negalésiu padéti, – sypsodamas kalbėjo ji ir meilai apkabino savo vyresnijį. Otonas pakélė akis ir tyliai prataré:

– Nebijok mama, nepasklysiu. Miške grybauja daug žmonių, būsiu ne vienas...

Be grybų Kožikų šeima savo gyvenimo nejisivaizdavo. Ir Ona, ir Juozas nuo mažens buvo aršūs grybautojai, kaip ir jų tévai, kurių namas stovéjo pamiskéje. Kaip žvejai negali apsieiti be žuvies, taip ir Kožikai be grybų. Jie juos džiovino, sūdë, rauge, marinavo ir net malé, kad atéjus žiemai galéti megautis įvairiais skanestais. Jų iškepti pyragai, bandelës su grybais, įvairūs padažai buvo žinomi visiems aplinkiniams gyventojams. Artimiausi kaimynai visuomet sakydavo: „Tai bent šeimynelė – vaikai sveiki, kaip baravykai, o ir patys tévai niekuomet neserga jokiomis ligomis. Matyt, grybai tikrai tu- ri gydomųjų savybių.“

Idaktaro Šliúpo dvarą Kožikai atsikrausté po to, kai su degé jų tévų namas. Žmonës kalbėjo, kad jis buvo padegtas už tai, kad gražuolé Konstancija atsiké tekéti už Kauno kaléjimo viršininko sūnaus. Kaip iš tikrujų buvo, vienas Dievas žino, bet be pastogës liko 12 Kožikų atžalų. Tada išsibarsté jie po visą Lietuvą, kaip žirniai iš sprogusios ankštës. Vyresnieji susirado žmonas, sukûrë šeimas, mažieji liko prie tévų, kuriuos priglaudé giminës. Iš tos darios ir pavyzdingos šeimos liko tik geri prisiminimai. Juozas, vienas iš vyresnių Kožikų šeimoje, seniai draugavo, dar mokyklos laikais, su Onute Bartasevičiute, todél ilgai nebernavo. Pasipiršo jai ir ga- vo sutikimą. Tik gyventi jie neturéjo kur, todél pasikalbëjës su daktaru Šliúpu atsikrausté į jo dvarą. Čia darbo užteko visiems. Daktaras ne kartą buvo sakës, kad savo dvarą perstatys, išplës, žmonës, tarnaujantys jam, gyvens pasiturinčiai ir laimingai. Deja, svajonës neišsipildé – jas nutrauké kilę neramumai pa- saulyje. Iš pradžių nesutari- mai Vakaruose, paskui Skan- dinavijoje ir galiausiai – Ry- tuose. Daktaras Šliúpas sun-

rimës vis dažniau kartojo: „Geruoju tai nesibaigs. Reikia trauktis į Vakarus. Bégti nuo to rudo maro!“ Jis ir Juozas su Onute įtikino nepasilikt Lietuvoje. Aplinkui tik ir kalbėjo, jeigu užeis sovietai – visus pakars, tie didžiausi pa- saulio žmogžudžiai...

Į Vokietiją Kožikai važia- vo traukiniu. Laukuose dar

čių uždegimą ir miré.

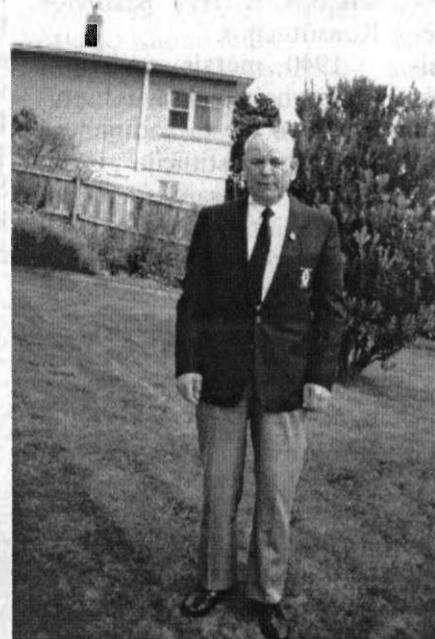
Apie visus Kožikus galima parašyti storą romaną. Likimas né vienam iš jų nebuvo palankus. Jis net pašykštėjo suvesti juos kada nors į vieną krūvą. Neleido pažiūrēti vieną kitam į akis, broliškai pa- spausti ranką. Ir dabar tarp savęs jie bendrauja tik laiš- kais. Susirašinéja, dalijasi sa-

Midas URBONAVIČIUS

Kengūrų šalyje

tvarkyti dokumentus, o dar po savaitës sëdo į garlaivį ir vi- sam laikui paliko Europą. Pa- liko ne tik tévynę, kurioje jau prasidéjo karas, bet ir brolius, seseris, pažystamas. Išvyko toliu nuo visų neramumų į ne- žinomybę, pats gerai nesu- vokdamas, kas jo laukia ateityje. Tame laive buvo ir dau- giau lietuvių, ne tik Juozo šei-

Otonas su Mindaugu atsi- saké pereiti į kitą mokyklą ir važinéjo į centrą. Tévai buvo labai nepatenkinti, bet vaikų sprendimui nusileido. Tik pats jauniausias šeimoje – Robertas lanké priemiescio gimnaziją ir labai pavydėjo vyresniems broliams, kiek- vieną rytą iš namų išeidavusiems kartu, o vakare kartu sugriždavusiems. Jis dažnai priekaištaudavo tévams, kad jie neleidžia jam moky- tis kartu su broliais, bet tie



Mindaugas – sporto klubo „Perkūnas“ vadovas



Kožikų šeima prieš emigraciją į Australiją: Ona su Juozu ir jų vaikai – Robertas, Otonas ir Mindaugas

guléjo sniegas ir visai nesijau- té, kad ne už kalnų pavasaris, jau prasidedantis balandis.

– Tokiu metu sniegas laukuose – geras ženklas. Reiskia, bus derlingi metai, – žiūrédamas pro vago- no langą samprotavo daktaras. – Gal paskubéjom, nereikéjo bégti?!

Su daktaru Šliúpu Kožikai išsiskyré Štutgarthe. Jų kelias gyvenime daugiau niekada nesusikarto. Po dviejų mén- sių prasidéjo karassu Rusija... Tik daug véliau Juozas su Onute supras, kad nepasilik- dami Lietuvoje pasielgë visai teisingai. 1945 metais irvieną, ir kitą Juozo brolius išvėzé į Sibirą. Kažkas įskundé, kad palaiko ryšius su Laisvës kovotojais, aprūpina juos maistu, atvirai kalba apie Lie- tuvos laisvę ir nepriklausomybę. Daugiau nei dešimt metų Krasnojarsko taigoje Algis su Pranu krito mišką, keikdami savo neryžtingumą pasekti Juozą pavyzdžiu. Onorejo tai padaryti, tokią mintį turéjo. Sulaiké vaikai, nes buvo dar visai maži.

Pabuvuojant tremtyje ir ki- ti Kožikų giminës. Pavyz- džiui, Juozas dédė Antanas taip ir negržo nuo Lenos upës krantų, kur amžinojo įšalo zonoje dirbo statybose. Persišaldé, gavo plau-

vo džiaugsmais ir bédomis. I Vilnių, Tauragę, Smalininkus ateina žinutes iš tolimos Australijos, ir kiekvienas laiškas atgaivina prisiminimus apie kažkada kartu praleistus metus, apie didelę, darnią šeimą, tévų meilę, kurios užteko kiekvienam be išimties.

Vokietijoje Juozo šeimai buvo nelengva įsikurti. Gestas kontroliavo visas darbo biržas, į emigrantus žiüréjo su nepasitikéjimu, siunté į pa- čias sunkiausias, mažai ap- mokamas vietas: kasti žemę, valyti kanalizaciją, krauti ir iš- krautivagonus, dirbtis liejklo- se ir chemijos fabrikuose. Gy- venti prisiéjo pabégelių sto- vykloje, ilguose mediniuose barakuose, kuriuose knibždë- te knibždëjo tarakonai.

Vienas pažystamas kuni- gas, sutikës Juozą gatvëje, pa- sivedé į šalį ir taré:

– Neužsibük Vokietijoje, čia savo laimës nerasi. Jeigu nori išsaugoti šeimą, pasi- stenk aplieisti šią šalį. Patariu tau išvykti į Australiją. Kaip tik šiuo metu vyksta verbavimas ten dirbtis statybose. Ne- praleisk geros progos. Kitaip papulsi į vermachto kariuo- menę ir – kas žino, kaip susi- klostys likimas.

Paklausës kunigo patari- mo, kitą rytą Juozas nuvyko į verbavimo punktą ir pradéjo

ma. Visi jie turéjo savų prie- žasčių palikti Lietuvą ir leis- tis į tolimą kelionę. Juozas apie tai su jais nekalbėjo ir pats nenoréjo, kad kas nors jis klausinétu. Kiekvienas savo laimës kalvis...

Pagaliau po ilgos, beveik visą ménęs trukusios kelio- nés, laivas sustojo prie Aust- ralijos krantų. Lietuvius suti- ko įvairių statybinių firmų at- stovai, padéjo įsikurti, tam, matyt, buvo ruoštasi iš anks- to. Bet apsiprasti svetimame krašte ne iš karto pavyko. Sunkiausia buvo vaikams. Mokykloje – svetima kalba, neįprasta dienotvarkë, nauji reikalavimai. Viskas buvo ne taip, kaip Lietuvoje. Tačiau palengva vaikai apsiprato, surado naujų draugų, padéjusių išitraukti į mokyklos gyvenimą, greitai išmoko svetimą kalbą.

Téveliams buvo daug leng- viau rasti bendrą kalbą su sa- vo šefais. Būdami darbštūs, jie greitai įgijo gerų specialistų autoritetą, nepriekaištingu darbu užsitarnavo firmų vadovų pripažinimą, palankumą ir pasitikéjimą. Iš pradžių Kožikai gyveno Melburne, Australijos sostinéje, prestiži- niame rajone, bet véliau per- sišaké į priemiestį, arčiau sa- vo darbo vietas, pasistaté nuosavą namą.

buvo neperkalbami.

Po kelerių metų, kai Otonas ir Mindaugas baigë mokyklą ir pradéjo gyventi sava- rankiškai, Juozas su Ona palaimino juos ir stebéjo jų gy- venimą iš šalies, nesikišdami ir nereguliuodami, ką jie da- ro gerai, o ką blögai. Otonas greitai vedé, pasistaté didelį namą, Mindaugas išvažiavo į Tasmanijos salą. Gal meilé sutiktais merginai paskatino jį tokiam apsisprendimui, gal nerimastinga keliautojo dva- sia pašauké jį pamatyti ste- buklingą salą, apie kurią daug buvo rašoma vietinéje spaudoje. Išvažiavo Mindaugas trumpam, tačiau pasiliko vi- sam laikui.

Šiandien jis gyvena Hobarto mieste, Tasmanijos sa- los sostinéje, dirba mëgstamą trenerio darbą. Čia gyvena ir jo vaikai, jau sukûrë savas še- mas ir tévus lankantys kai tik turi laisvo laiko. Né vienas iš jų Lietuvuje nera buvës, bet lietuviškai supranta visi, kai kurie ir kalbëti bando. Tai irgi didelis Mindaugo nuopel- nes. Vos tik gimus vaikams jis surado auklę lietuvių ir na- muose visi pradéjo kalbëti lietuviškai.

Reikia pripažinti, kad Hobarto mieste lietuvių yra daug.

(keliamas į 7 psl.)



2008 m. spalio 24 d.

Kengūrų šalyje

(atkelta iš 6 psl.)

Jų rankomis čia pastatyta elektrinė, nemažai įvairių administracinių pastatų, nutiesti nauji keliai, vedantys į stambias lietuvių fermas. Australijos valdžia už nuveikus darbus miesto centre atidengė juodo marmuro plokštę, kurioje – padėka lietuviams statytojams. Joje įrašyta: „Mes su dideliu pagarba lenkiame galvą prieš lietuvius statybininkus, kurie padėjo mūsų miestui Hobartui tapti internacinaline

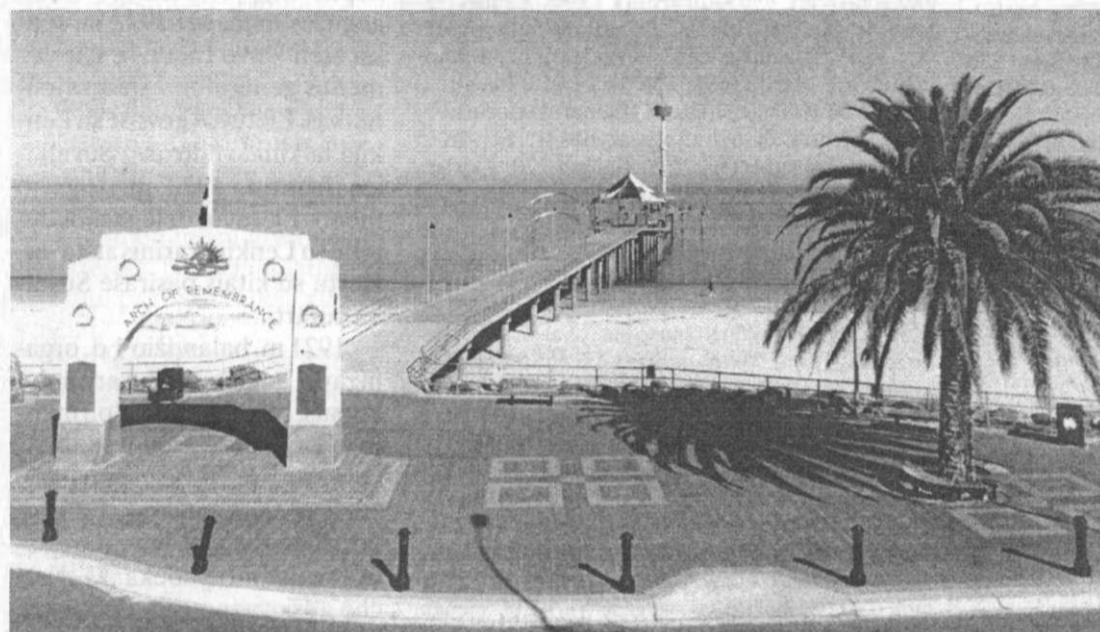
menybėse, retkarčiais išvažiuoja į tarptautines varžybas. Keli lietuviai žaidžia ir Australijos rinktinėje.

Prieš keletą metų su Hobarto miesto lietuvių rinktine Mindaugas Kožikas lankėsi Lietuvoje. Kaip pats sako, „igijo patirties“, labai praveršiančios jo tolimesniame darbe. Jeigu ne toks didelis nuotolis, jis atvežtu į Lietuvą visus savo krepšininkus ir krepšininkes. Deja, deja...

Paklaustas apie tolesnį

dvejodamas atsakė:

– Žinot, istorinė medžiaga gerokai atsiduoda instrukcijų reglamentuotu kryptingu, įvairiausios paskirties melu. Tiesos ten labai trūko, todėl man teko ieškoti jos, užmirštos ir nuslėptos, atvirų pokalbių metu su atvažiusais į Australiją turistais iš Lietuvos ir sportininkais. Bet jautėsi, kad ir jie neatviri. Kažką slépdavo, nutylėdavo. Tik vienas sutiktas žmogus – pavardės nenoriu minėti – atvažiavės papasaiko, kaip jūs čia gyvenote.



Vienas iš Tasmanijos salos paplūdimių

sostine. Šlovė jiems!“

Mindaugo, kaip trenerio, veikla taip pat puikiai įvertinta, jis apdovanotas net keliais vyriausybiniais apdovanojimais. Jo kabinete specialioje stiklinėje vitrinoje išstatyti medaliai, taurės, garbės raštai. Dar visai neseniai Mindaugas treniravo 16 lietuviškų krepšinio komandų. Dabar jų yra kiek mažiau – keturių moterų ir šešios vyrų. Sporto klubas, kuriam jis vadovauja, pavadintas „Perkūnu“. Hobarto krepšininkai lietuviai dalyvauja šalies pir-

Kožikų šeimos likimą, Mindaugas su dideliu sielvartu ir liūdesiu konstatavo, kad tėvukų jau seniai nėra tarp gyvųjų. Jie mirė 1980 metais, o brolis Otonas, po ilgos ligos, prieš ketverius metus. Nėra ir jauniausio – Robertuko. Jis pakrito nepagydoma liga...

Apsilankymo Lietuvoje metu Mindaugas su žurnalistais buvo ne itin kalbus. Daugiau šnekėjo apie sportą, nei apie savo gyvenimą. Į klausimą, ką jis žino apie gimtinę, ar domėjos, kas vyko Lietuvoje, kai čia viešpatavo sovietai, ne-

Atvirai, nieko neslėpdamas, ir tai mus pritrenkė. Jeigu kas dar galvojo važiuoti į Lietuvą, tai po to pokalbio tris kartus persižegnojo.

– Garliavoje, savo gimtinėje, buvote?

– Buvau ir... to kas išliko atmintyje, neradau. Išvis nieko neradau. Laikas keičia ne tik žmones, bet ir aplinką...

Jeigu atvirai, tai Kožikai patys save ištremė iš Lietuvos. Galbūt ir gerai padarė – žaissti su likimu pavojingus žaidimus neverta – gali daugiau prarasti negu išsaugoti.

Skelbimai

Spalio 25 d. (šeštadienį) LPKTS Varėnos filialas minės 20 metų sukaktį. **11 val. šv. Mišios** Varėnos bažnyčioje. **12 val. minėjimas** Varėnos kultūros centre (J.Basanavičiaus g. 2). Maloniai kviečiame dalyvauti.

Lapkričio 3 d. Mirusiuų atminimo dienos (Vėlinių) proga buvusius politinius kalinius ir tremtinius bei visus klaipėdiečius malonai kviečiame dalyvauti renginyje, skirtame paminėti ir pagerbti žuvusius ir mirusius kovotojus už Lietuvos laisvę, politinius kalinius ir tremtinius. **17.15 val.** giesmės, gėlių padėjimas ir žvakūčių užžiebimas „Tautos kančios“ memoriale, S.Daukanto g. skverelyje, Klaipėdoje. **18 val. šv. Mišios** Kristaus Karaliaus bažnyčioje (Bokštų g. 10). Po šv. Mišių bažnyčioje vyks koncertas.

SL289

Redaktorė - Jolita Navickienė

Redakcija: Aušra Šuopytė,
Dalia Maciukevičienė,
Vesta Milerienė

Tremtinys

Mūsų adresas: Laisvės al. 39, LT-44309 Kaunas, tel. (8 37) 323 204, faksas (8 37) 323 214
Indeksas 0117. El. paštas: tremtinys@erdves.lt , LPKTS puslapis internete: http://www.lpkts.lt
Įmonės kodas 3000 32645. Ats./sąsk. AB "Vilniaus bankas", kodas 70440,Nr.LT18 70440600 0425 8365.
Spausdino spaustuvė UAB "Rinkos aikštė", Josvainių g. 41, Kėdainiai
Offsetinė spauda 2 sp. lankai. Tiražas 3800. Užs. Nr.

ILSÉKITES RAMYBEJE

Stanislava Sauserytė-Aužbikavičienė

1922–2008

Gimė Žvaginių k., Endriejavos valsč., Krentingos aps., ūkininkų šeimoje. 1949 m. buvo ištremta į Irkutsko sr. Bodaibo r. Artiomovsko gyvenvietę. Tremtyje ištakėjo už tremtinį Vinktūrą, užaugino du sūnūs. 1959 m. grįžo į Lietuvą. Apsigynė Šilalėje. Buvo LPKTS Šilalės filialo narė.

Palaidota Šilalės kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame vaikus, vakiacius, gimines ir artimuosius.

LPKTS Šilalės skyrius



Apolonija Ragulienė

1913–2008

Gimė Eglinės k., Jonavos r. Buvo Upninkų partizanų būrio vado Kazio Ragulio žmona. 1945–1946 m. kalinta Ukmergėje ir Vokietijoje. 1947 m. su dvemis sūnumis ištremta į Krasnojarsko kr., Igarką. Po nelaimingo atsitikimo darbe vietiniame medžio apdirbimo kombinate visą gyvenimą liko neigali. Nuo 1957 m. vyrui išėjus į laisvę šeima gyveno Norilsko. 1966 m. grįžė į Lietuvą įsikūrė Ukmergėje.

Palaidota Vidiškių kapinėse.

Aldona Mačionytė-Klimavičienė

1925–2008

Gimė ir augo Daugų valsč. Atžalyno k. ūkininkų šeimoje, auginusioje du sūnus ir penkias dukteris. 1941 m. Aldona buvo pogrindinės organizacijos „Geležinis vilkas“ narė. Pokario metais – partizanų ryšininkė Audronė, partizaniškų dainų kūrėja. Beslapstydamas nuo MGB mokytojavo Zarasų aps., netoli Dūkšto, dirbo Antalieptės vaikų namuose. 1949 m. ištremta į Irkutsko sr. Ten ištakėjo už tremtinį Juozą. Susilaikė septynių vaikų. Buvo Lietuvos kaimo rašytojų sąjungos narė.

Palaidota Juodšiliuose.

Grupė draugų

Pranas Dargis

1927–2008

Gimė Palnosų k., Vieškinių valsč., Mažeikių aps. Mokėsi Vieškinių gimnazijoje. 1947 m. pradėjo mokytojauti Akmenės r. Dabikinės vaikų namuose. Ten išitraukė į pogrindinę Lietuvos demokratinę sąjungą, pavaldžią Alkos partizanų rinktinei. 1948 m. suimtas. Iškentėjės tardymus Mažeikių MGB, nuteistas 10 m. lagerio. Kalėjo Javaso lageryje Mordovijoje. 1956 m. išėjės iš lagerio nuvyko į Suetichos gyv. Taišeto r. Irkutsko sr. pas tremtyje gyvenančias motiną ir seserį. Ten 1959 m. vedė tremtinę Stefaniją. Grįžės į Mažeikius dirbo Elektrotechnikos gamykloje. Baigės politechnikumą tapo gamyklos vyriausiuoju mechaniku. Akyviai dalyvavo Mažeikių Sajūdžio, LPKTS veikloje, aktyvino skautų veiklą, rūpinosi paminklų staityba ir Neprisklausomybės aikštės Mažeikiuose sutvarkymu.

Palaidotas Mažeikių kapinėse.

Užjaučiame žmoną, sūnų ir dukterį.

Bendražygiai



Vladas Ročas

1931–2008

Gimė Kėdainiuose kariškio, buvusio Kėdainių šaulių rinktinės vado, šeimoje. 1941 m. Vladas kartu su tėvais, seserimi ir broliu buvo ištremtas į Altajaus kr. Tėvas nuo šeimos atskirtas, kalėjo Rešotų lageriuose, ten ir mirė. 1947 m. šeimai parvyko slapta pasitraukti ir pasiekti Lietuvą, tačiau po dvejų metų buvo areštuoti ir per kalėjimus etapu atvežti į tremties vietą. Vladas baigė Tomsko medicinos institutą. 1991 m. grįžo į Lietuvą, apsigynė gyntuojuose Kėdainiuose, dirbo gydytoju Kėdainių centrinėje ligoninėje.

Nuoširdžiai užjaučiame seserį ir artimuosius.

LPKTS Kėdainių filialas



Lietuvos TV

Pirmadienis, spalio 27 d.

6.00 Labas rytas. 9.00 Gero ūpo! (k.). 11.00 Tarp Rytų ir Vakarų. 12.00 Bėdų turgus (k.). 13.00 Dar širdyje ne sutema. 14.00 „Giminės“. Ser. 15.00 Disnéjaus valanda. 16.00 „Švelnusis Benas“. Ser. 16.30 „Kaprio sala“. Ser. 17.30 „Diagnozė. Žmogžudystė“. Ser. 18.30 Šiandien. 19.00 Keliai. Mašinos. Žmonės. 20.00 „Neskubék gyventi“. Ser. 20.25 „Perlas“. 20.30 Panorama. 21.10 Redakcija. 22.04 „Perlas“. 22.05 Trys milijonai. 23.00 Vakaro žinios. 23.15 „Karavadžas“ (k.).

Antradienis, spalio 28 d.

6.00 Labas rytas. 9.00 Mūsų dienos kaip šventė (k.). 11.00 Ant svarstyklį. 12.00 Keliai. Mašinos. Žmonės (k.). 13.00 Dar širdyje ne sutema. 14.00 „Giminės“. Ser. 15.00 Disnéjaus valanda. 16.00 „Neskubék gyventi“ (k.). 16.30 „Kaprio sala“. Ser. 17.30 „Diagnozė. Žmogžudystė“. Ser. 18.30 Šiandien. 19.00 Gamtos patruliai. 19.45 Klausimėlis. 20.00 „Neskubék gyventi“. Ser. 20.25 „Perlas“. 20.30 Panorama. 21.10 Versijos. 22.04 „Perlas“. 22.05 „Dinge“. Ser. 23.00 Vakaro žinios. 23.15 „Specialioji jūrų policijos tarnyba“ (k.).

Trečiadienis, spalio 29 d.

6.00 Labas rytas. 9.00 Triumfo arka (k.). 11.00 Toks gyvenimas su Zita Kelmickaitė. 12.00 Gamtos patruliai (k.). 12.45 Eupros praktikantai. 13.00 Dar širdyje ne sutema. 14.00 „Giminės“. Ser. 15.00 Disnéjaus valanda. 16.00 „Neskubék gyventi“ (k.). 16.30 „Kaprio sala“. Ser. 17.30 „Diagnozė. Žmogžudystė“. Ser. 18.30 Šiandien. 19.00 Tėvai ir vaikai. 20.00 „Neskubék gyventi“. Ser. 20.25 „Perlas“. 20.30 Panorama. 21.10 Teisė žinoti. 22.04 „Perlas“. 22.05 „24 valandos“ (k.). Ser. 23.00 Vakaro žinios. 23.15 Elito kinas: „Sensacija“. Rom. komedija. 2006. JAV.

Ketvirtadienis, spalio 30 d.

6.00 Labas rytas. 9.00 Lietuvos tūkstantmečio vaikai (k.). 10.30 Negali būti (k.). 11.00 Forumas. 12.00 Tėvai ir vaikai (k.). 13.00 Dar širdyje ne sutema. 14.00 „Giminės“. Ser. 15.00 Disnéjaus valanda. 16.00 „Neskubék gyventi“ (k.). 16.30 „Kaprio sala“. Ser. 17.30 „Diagnozė. Žmogžudystė“. Ser. 18.30 Šiandien. 19.00 Nacionalinė paieškų tarnyba. 20.00 „Neskubék gyventi“. Ser. 20.25 „Perlas“. 20.30 Panorama. 21.10 Mūsų dienos kaip šventė. Pertr. - 22.04 „Perlas“. 23.00 Vakaro žinios. 23.15 „Las Vegasas“ (k.).

Penktadienis, spalio 31 d.

6.00 Labas rytas. 9.00 Talenty ringas (k.). 10.30 Keliaukim! (k.). 11.00 Akiračiai. 12.00 Nacionalinė paieškų tarnyba (k.). 13.00 Dar širdyje ne sutema. 14.00 „Giminės“. Ser. 15.00 Disnéjaus valanda. 16.00 „Neskubék gyventi“ (k.). 16.30 „Kaprio sala“. Ser. 17.30 „Diagnozė. Žmogžudystė“. Ser. 18.30 Šiandien. 19.00 Lietuvos tūkstantmečio vaikai. 20.25 „Perlas“. 20.30 Panorama. 21.10 Gero ūpo! Pertr. - 22.04 „Perlas“. 23.00 „Neatsigrėžk“. Veiksmo trileris. 1996. JAV.

Šeštadienis, lapkričio 1 d.

8.00 Gimtoji žemė. 8.30 Animacija. 10.00 Tele bim-bam. 10.30 Pulsas. 11.30 Negali būti. 12.00 „Surikatų namai“. Dok. 12.30 Kultūrų kryžkelė. 14.00 „Dabar ir mūsų mirties valanda“ (k.). Dok. 15.00 Visų Šventųjų Diena. 16.10 SEB BBL rungtynės. „Lietuvos rytas“ - „Barons“. Pertr. - žinios. 18.00 „Tuzinas auksinių“. 18.30 Legendos. 19.30 Kultūra. 20.25 „Perlas“. 20.30 Panorama. 21.00 Triumfo arka. 23.00 „Ugnies angelas“. Trileris. 2006. Prancūzija. 1s.

Sekmadienis, lapkričio 2 d.

8.00 Krikščionio žodis. 8.15 Animacija. 10.00 Gustavo enciklopedija. 10.30 Talenty ringas. 12.00 „Neregėta Kinija. „Discovery“ žemėlapis“. Dok. 13.00 „Miss Marpl. Sitaforo paslaptis“. Ser. 15.00 Emigrantai. 15.30 Šventadienio mintys. 16.00 žinios. 16.10 (K)laidelė. 16.15 Gyvenimo ratu. 17.00 Be pykčio. 17.30 Popietė su A. Čekuoliu. 18.00 Keliaukim! 18.30 Stilius. 19.30 Bėdų turgus. 20.30 Panorama. 20.45 Savaitė. 21.15 „Šindlerio sarašas“. Drama. 1993. JAV.

Televizijos programa

spalio 27–lapkričio 2 d.



TV3

Pirmadienis

6.40 „Teleparduotuvė“. 6.55 Animacija (k.). 7.55 „Geidžiamas kūnas“. Ser. 8.55 „Meilės sūkuryje“. Ser. 10.00 „Dar nebučiuota“ (k.). 12.10 „Asterikas-sasirvikingai“. Anim.f. 13.35 Animacija. 15.35 „Nupirkta meilė“. Ser. 16.40 „Degantis kraujas“. Ser. 17.40 „Liepsnojantis ledas“. Ser. 18.45 Žinios. 19.10 „Broliai“. Ser. 19.40 „L.T. paparacai“. 20.35 „Ambrozijos TV“. 21.10 „Moterys meluoja geriau“. Ser. 21.45 Vakaro žinios. 22.00 „Nusivylusios namų šeimininkės“. Ser. 23.00 „CSI Majamis“. Ser. 0.00 „Peterburgo banditai“. Ser. 1.00 „Paskutinis šansas“. 1.30 „Telejazz“.

Antradienis

6.40 „Teleparduotuvė“. 6.55 Animacija (k.). 7.55 „Geidžiamas kūnas“. Ser. 8.55 „Meilės sūkuryje“. Ser. 10.00 „L.T. paparacai“ (k.). 11.00 „Laisvės kaina“. JAV. 1994. Nuot. f. 12.40 „Juokingiausis Amerikos namų vaizdeliai“. 13.05 „H2O“. Ser. 13.35 Animacija. 15.35 „Nupirkta meilė“. Ser. 16.40 „Degantis kraujas“. Ser. 17.40 „Liepsnojantis ledas“. Ser. 18.45 Žinios. 19.10 „Broliai“. Ser. 19.40 „Taip arba Ne“. 20.35 „Detektivai“. 21.10 „Moterys meluoja geriau“. Ser. 21.45 Vakaro žinios. 22.00 „Kalejimo bégliai“. Ser. 23.00 „CSI kriminalistai“. Ser. 0.00 „Peterburgo banditai“. Ser. 1.00 „Paskutinis šansas“. 1.30 „Telejazz“.

Trečiadienis

6.40 „Teleparduotuvė“. 6.55 Animacija (k.). 7.55 „Geidžiamas kūnas“. Ser. 8.55 „Meilės sūkuryje“. Ser. 10.00 „Taip arba Ne“ (k.). 11.00 „Kapitonu Zumo nuotykių tolimajame kosmose“. JAV. 1995. Fant. komedija. 12.40 „Juokingiausis Amerikos namų vaizdeliai“. 13.05 „H2O“. Ser. 13.35 Animacija. 15.35 „Nupirkta meilė“. Ser. 16.40 „Degantis kraujas“. Ser. 17.40 „Liepsnojantis ledas“. Ser. 18.45 Žinios. 19.10 „Broliai“. Ser. 19.40 „Kriminaliniai tyrimai“. 20.35 „Skylė sieno“. 21.10 „Moterys meluoja geriau“. Ser. 21.45 Vakaro žinios. 22.00 „Daktaras Hausas“. Ser. 23.00 „CSI Niujorkas“. Ser. 0.00 „Peterburgo banditai“. Ser. 1.00 „Paskutinis šansas“. 1.30 „Telejazz“.

Ketvirtadienis

6.40 „Teleparduotuvė“. 6.55 Animacija (k.). 7.55 „Geidžiamas kūnas“. Ser. 8.55 „Meilės sūkuryje“. Ser. 10.00 „Penktokii iššūkis“ (k.). 11.00 „Gimės būtinių čempionai“. JAV. 1998. Drama. 13.05 „H2O“. Ser. 13.35 Animacija. 15.35 „Nupirkta meilė“. Ser. 16.40 „Degantis kraujas“. Ser. 17.40 „Liepsnojantis ledas“. Ser. 18.45 Žinios. 19.10 „Broliai“. Ser. 19.40 „Eurolygos rungtynės. „Žalgiris“ - „Montepaschi“. 21.45 Vakaro žinios. 22.00 „Kobra 11“. Ser. 23.00 „Kaulai“. Ser. 0.00 „Peterburgobanditai“. Ser. 1.00 „Paskutinis šansas“. 1.30 „Telejazz“.

Penktadienis

6.40 „Teleparduotuvė“. 6.55 Animacija (k.). 7.55 „Geidžiamas kūnas“. Ser. 8.55 „Meilės sūkuryje“. Ser. 10.00 „Iki pergalės! Virėjų kovos“ (k.). 11.00 „Meškinas didmiestyje“. Vokietija. 1998. Nuot. f. 13.05 „H2O“. Ser. 13.35 Animacija. 15.35 „Nupirkta meilė“. Ser. 16.40 „Degantis kraujas“. Ser. 17.40 „Liepsnojantis ledas“. Ser. 18.45 Žinios. 19.10 Koncertas „Po šimto metų“. 20.30 „Ir čia priejo Poli“. JAV. 2004. Komedia. 22.30 „Bridžitos Džounos dieuforia“. D. Britanija. 2001. Komedija. 0.30 „Klysteliai“. JAV. 2004. Komedija. 2.30 „Telejazz“.

Šeštadienis

7.00 „Teleparduotuve“. 7.15 „Linksmasis triušiukas“. JAV. 1989. Anim. pasaka. 7.50 „Mansterių kerštas“. JAV. 1981. Komodija. 9.50 „O tu manei, kad tavo tévai keisti...“ JAV. 1991. Fant. nuot. komedija. 11.25 „Mamos pasimatymas su vampru“. JAV. 2000. Fant. komedija. 13.00 „Šméklos“. Kanada. 2000. Fant. nuot. f. 15.00 „Helovino miestelio vidurinė“. JAV. 2004. Komodija. 16.30 „Neiti-kétinos Lemoni Smiketo istorijos“. JAV. 2004. Nuot. komedija. 18.45 Žinios. 19.00 „Žvaigždžių vartai“. 21.10 „Diena po rytojaus“. JAV. 2004. Veiksmo f. 23.40 „Tarnybinis romanas“. Rusija. 1977. Komodija. 2.35 „Telejazz“.

Sekmadienis

6.20 „Teleparduotuvė“. 6.35 Animacija. 8.30 „Helovino miestelio vidurinė“ (k.). 9.55 „Penkios minutės kaime“. 10.00 „Vaiduoklių medžiotojai“. JAV. 1984. Nuot. f. 12.10 „Pašok su manim“. JAV. 1998. Rom. drama. 15.00 „Atlantida“. Ser. 17.00 „Ambrožijos TV“ (k.). 17.40 „Iki pergalės! Virėjų kovos“. 18.45 Žinios. 19.00 „Savaitės komentarai“. 19.30 „Puikusis šou“. 21.30 „Dangaus karalystė“. JAV, Ispanija, D. Britanija, Vokietija. 2005. Veiksmo f. 0.30 „Formulės - 1“ pasaulio čempionato Diždžiojo Brazilijos prizo lenktynės. 2.30 „Telejazz“.

Baltijos TV

Pirmadienis

6.35 Televitrina. 6.50 Su Palmira (k.). 7.50 Animacija (k.). 8.55 „Nepatvirtinta diagnozė I“ (k.). 9.50 Autōšou (k.). 10.50 „Amerikos talentai II“ (k.). 12.05 „Maski šou“ (k.). 13.00 „Smogiamoji jėga V“ (k.). 14.10 „Pinigų lietus“. 15.30 Animacija. 16.40 „Baimės faktorių V“. 17.45 „Mentai. Žmogžudysčių skyrius II“. Ser. 18.55 „Nepaiškinami faktai VI“. 20.00 Žinios. 20.20 „Europa-Lietuvai“. 20.30 „Liejklos, 4“. Ser. 21.40 „Raudonasis žudikas“. Trileris. 1999. JAV. 23.25 Žinios. 23.40 „Kalas visiems laikams“. Drama. 2002. Italija, Prancūzija, Ispanija, D. Britanija, Rumunija. 1.50 „Bamba“ (S).

Antradienis

6.35 Televitrina. 6.50 Statau namą (k.). 7.20 Vienam gale kablys (k.). 7.50 Animacija (k.). 8.55 „Baimės faktorių V“ (k.). 9.50 „Mentai. Žmogžudysčių skyrius II“ (k.). 10.55 „Bermušas-bezduoliukas“ (k.). 12.30 „Maski šou“ (k.). 13.05 „Liejklos, 4“ (k.). 14.10 „Pinigų lietus“. 15.30 Animacija. 16.40 „Baimės faktorių V“. 17.45 „Mentai. Žmogžudysčių skyrius II“. Ser. 18.55 „Ekstrasensų mūsis IV“. 20.00 Žinios. 20.20 „Akistatas su Lietuva“. 20.40 „Specialusis dalinys II“. Ser. 21.50 „Išėjo degtukų“. Komedija. 1980. Rusija, Suomija. 23.50 Žinios. 0.05 Amerikietiškos imtynės (k.). 1.10 Namų darbai (k.). 1.40 „Bamba“ (S).

Trečiadienis

6.35 Televitrina. 6.50 Roberto pusryčiai (k.). 7.20 Keilio ženklai (k.). 7.50 Animacija (k.). 8.55 „Baimės faktorių V“ (k.). 9.50 „Mentai. Žmogžudysčių skyrius II“ (k.). 10.55 „Deimantų pjaustytojas“ (k.). 12.35 „Smagiausios akimirkos“ (k.). 13.05 „Specialusis dalinys II“ (k.). 14.10 „Pinigų lietus“. 15.30 Animacija. 16.40 „Baimės faktorių V“. 17.45 „Mentai. Žmogžudysčių skyrius II“. Ser. 18.55 „Nepaiškinami faktai VI“. 20.00 Žinios. 20.20 „Akistatas su Lietuva“. 20.40 „Iziubrio medžioklė“. Ser. 21.55 „Ugnis virš miesto“. Katastr. trileris. 2006. Vokietija. 23.55 Žinios. 0.10 „Gelbékite - aš žvaigždė“ (k.). 0.50 Autopilotas (k.). 1.20 „Bamba“ (S).

Penktadienis

6.35 Televitrina. 6.50 Sveikatai ir laimei (k.). 7.50 Animacija (k.). 8.55 „Baimės faktorių I“ (k.). 9.50 „Mentai. Žmogžudysčių skyrius II“ (k.). 10.55 „Ugnis virš miesto“ (k.). 13.00 „Iziubrio medžioklė“ (k.). 14.10 „Pinigų lietus“. 15.30 Animacija. 16.40 „Detektavas Kalas“. Ser. 17.40 „Smagiausios akimirkos“. 18.10 „Čarlis II“. Nuot. f. 2006. Vokietija. 20.00 Žinios. 20.20 „Ratu“. 20.30 „Amerikos talentai II“. 21.55 „Otrečias...?“ 22.50 Uogos. Žinios ir orai. 23.20 „Baubas“. Siaubo f. 1967. Rusija. 0.55 „Bamba“ (S).

Šeštadienis

6.35 Televitrina. 6.55 „Maski šou“. 8.00 Tarp miesto ir kaimo (k.). 8.30 „Detektavas Kalas“ (k.). 9.30 Namų darbai. 10.00 „Motina Teresė“. Biogr. drama. 1997. D. Britanija, Vokietija, JAV. 11.55 „Žmonės-milžinai“. Dok. 12.55 „Susigrąžinti laiką“. Melodr. 2005. Indija. 16.00 Seimas - tiesiogiai. 16.35 „Gelbékite - aš žvaigždė“. 18.00 „Nepaiškinami